

18 januari 2025

**MAAK GEEN ONDERSCHIED
TUSSEN MENSEN**

Jakobus 2, vers 1 t/m 13

Deze hele preek kan worden samengevat in één zin: 'je moet geen onderscheid tussen mensen maken.' Dat wil Jakobus de lezers van zijn brief meegeven en dat is dan ook de opdracht die u en ik vandaag meekrijgen. Maar... ik wil nog wat meer woorden gebruiken. Ik ga eerst ook met u bekijken wat deze opdracht om geen onderscheid te maken met ons geloof heeft te maken, want voor het statement 'je moet geen onderscheid maken' hoef je op zich niet persé in de kerk te zijn. Het zou ook gewoon een campagne van de overheid kunnen zijn geweest, of een kreet van een of andere beweging voor gelijke rechten, of gewoon een les van een wijze vader of moeder. Maar hoe kan ons geloof deze opdracht om geen onderscheid te maken verdiepen... en hoe kan ons geloof verdiept worden door deze opdracht? Wat heeft het met elkaar te maken? Nu: alles. Maar dat zal ik straks verder uitleggen.

Waarom Jakobus dit thema 'je moet geen onderscheid maken' eigenlijk aansnijdt, weet ik niet precies. Misschien dat hij het gewoon in de gemeenten is tegengekomen. Jakobus heeft het erover 'als in uw samenkomst een man zou binnenkomen met een gouden ring aan zijn vinger, in sierlijke kleding'. Jakobus doelt op een voornaam iemand uit die tijd, met een lang gewaad aan en kostbaarheden. Je ziet het gelijk: de upperclass. En er komt ook een arm persoon de kerk binnen, in een vieze jogging. Nu, die voorname persoon wordt van harte welkom geheten en met alle egards een mooie plek gegeven. Vooraan uiteraard. En de arme persoon wordt met de vinger gewezen wat zijn plek is. Blijf daar maar staan.' Of ga anders hier maar zitten, bij mijn voetbank'. Met je neus bij mijn voeten... Maar dat kan toch niet? 'Hebt u dan niet onder elkaar een onderscheid gemaakt en bent u rechters geworden met verkeerde overwegingen?', zo vraagt Jakobus zich af (vers 4) Wat voor afwegingen heb je allemaal in je hart gemaakt, dat je dit doet? Wat voor oordeel heb je over deze twee personen geven? Wat voor rechter denk je wel niet te zijn?

Misschien vindt u het wel een erg overdreven voorbeeld van Jakobus, maar ik neem u even mee naar onze Dorpskerk een paar eeuwen terug. Er waren hier in de 17^e-183 eeuw allemaal gewone banken en stoelen, maar links van mij zat in die hoge bank de familie die woonde in huize Ter Meer en rechts van mij zat de familie Huydecooper, ook in hun eigen bank. Hun eigen banken, speciaal voor hen gemaakt. Zo hoefden zij niet bij het gewone kerkvolk te zitten, maar konden zij in hun eigen *hoge* bank plaatsnemen. En om ervoor te zorgen dat zij voor of na de dienst niet alsnog met het gewone volk in aanraking zou komen, hadden zij een eigen deur om de kerk in en uit te gaan. ... Nog iets: toen ik in mijn eerste gemeente werkte, en dat is dus wat meer recent, vertelde mij eens een oudere man hoe hij altijd met een litteken heeft rondgelopen uit zijn kindertijd. Want zijn ouders waren arm geweest en afhankelijk van diaconale steun. Maar wat moest het gezin diep door het stof kruipen om

van de diaconie toen iets te ontvangen. Je werd namelijk als veel lager gezien. ... En een van onze gemeenteleden vertelde mij onlangs hoe in zijn dorpsgemeente vroeger de grote boeren alles voor het zeggen hadden. Dat wat Jakobus vertelde was dus niet alleen toen, heel lang geleden, maar heeft zich – ondanks de scherpe woorden van Jakobus – steeds weer voorgedaan in de geschiedenis, en ook dus in de kerkgeschiedenis...

Jakobus heeft het misschien zien gebeuren en stelt het daarom aan de kaak. Maar weet u waarom Jakobus dit onderwerp volgens mij vooral wil aanstippen? Op een heel aantal plaatsen in de Bijbel wordt verteld dat God *een God is Die geen onderscheid maakt tussen mensen*. Dat is het! Daarom begon Jakobus dus ook waarschijnlijk zo, in het eerste vers van onze Bijbelles: 'mijn broeders en zusters, heb het geloof in onze Heere Jezus Christus, zonder aanzien des persoons'. Als je gelooft in Jezus, dan kan je geen onderscheid maken, want je gelooft in een God Die dat niet doet en niet wil... Jakobus is zo fel tegen dat onderscheid maken, omdat het alles heeft te maken met zijn geloof in God! Ik wil eens een paar van die teksten met u langsgaan om iets meer van de Heere God te ontdekken, te leren. We gaan een aantal Bijbelteksten bekijken. En daarna gaan wij weer naar onszelf terug om de opdracht om geen onderscheid te maken tussen mensen in praktijk te brengen.

Een van de teksten over God Die geen onderscheid maakt tussen personen, is uit Handelingen 10. Daar wordt verteld hoe Petrus, die na Pinksteren tot een zendeling is geworden, wordt uitgenodigd door een Romeinse hoofdman, Cornelius, om over het geloof te komen vertellen. Petrus wil dat eerst niet doen, want volgens de joodse wetten mag hij niet het huis van een heiden binnengaan. Maar op een moment midden op de dag kreeg Petrus een visioen. Misschien weet u dat wel: hij zag een laken uit de hemel neerdalen met daarin allemaal reine *en* onreine dieren en hij werd opgedragen om de dieren te slachten. Zonder afscheid tussen rein en onrein. Nu, omdat hij dat visioen had gezien – wel drie keer met de opdracht om te slachten en geen onderscheid te maken tussen rein of onrein – daarom ging hij toch naar de hoofdman Cornelius. En toen hij net binnen was, toen vertelde hij ook (ik citeer) tegen deze Romeinse hoofdman: 'ik heb geleerd dat God niet iemand om de persoon aanneemt. Maar *in ieder volk* is degene die Hem vreest en gerechtigheid doet, Hem welgevallig.' God maakt geen onderscheid tussen volken en nationaliteiten. God is *antiracistisch*. En daarom moeten de mensen die Hem dienen ook zeker niet de schijn hebben van racistisch te zijn... De grote opdracht van de kerk na Pasen was namelijk: gaat heen, onderwijs alle volken. Alle volken, alle nationaliteiten heeft God op het oog. Het geloof moet in alle culturen worden gebracht. En een kerk die daar geen werk van maakt maar vooral druk is met zijn eigen volk, die is vergeten waarom zij bestaat.

God maakt geen onderscheid tussen volken en culturen. Nu kan je je dan natuurlijk wel afvragen waarom Israël zo'n bijzondere plaats door God krijgt toegekend, waarom zij zelfs Gods uitverkoren volk wordt genoemd. Is dat dan niet net zoiets zoals die hoge banken hier in de kerk: we zijn allemaal welkom in de kerk, maar de een net iets meer dan de ander?

Weet u, wij hebben dat 'uitverkoren zijn van Israël' misschien niet altijd zo goed begrepen. Uitverkoren door God, dat betekent niet dat je een streepje voor hebt..., nee, uitverkoren door God betekent vaak dat je een bijzondere taak hebt ontvangen. Israël was in Gods ogen niet zo bijzonder. God zegt dat zelf duidelijk in Deuteronomium 7: 'jullie moeten niet denken dat jullie groter, mooier of beter zijn dan de andere volken. Daarom heb Ik jullie niet uitgekozen. Echt niet.' En Johannes de Doper vertelt later aan zijn volksgenoten dat God ook wel uit deze stenen wel kinderen van Abraham zou kunnen maken. Denk niet dat jullie zo speciaal zijn. Maar... jullie hebben wel een speciale taak, een speciale roeping en verantwoordelijkheid. Israël stond bij God niet een treetje hoger dan de andere volken, maar had als taak om een verbindende schakel te vormen tussen God en de volken. De volken zouden jaloers op hen moeten worden en daardoor ook bij God moeten willen horen. En uit Israël is tenslotte ook de Redder van Israël en de Redder *van de volken* geboren. Vergelijk het met een gezin met meerdere kinderen: soms komt het voor dat je als oudste kind meer rechten hebt. Met als gevolg dat er vaak gedoe komt in het gezin vanwege die ongelijke behandeling. Maar als ik soms van oudste kinderen hoor, dan is het niet dat zij meer rechten hebben als eerste kind, maar dat zij vaak wel een grotere verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de andere kinderen. 'Nou, wat jij nu mag, dat mocht ik vroeger niet hoor!', zo hoor ik oudste kinderen soms zeggen. En zij moeten soms op hun jongere broertjes en zusjes letten... Nu zoiets is die uitverkiezing van onze oudste broer, Israël. Je kunt Israël bevoorrecht noemen dat zij zo op speciale wijze bij God mogen horen, maar een uitverkoren volk zijn brengt een hoop extra verantwoordelijkheid met zich mee.

Even terug: omdat wij in deze God geloven Die geen onderscheid maakt tussen volken, moeten ook wij geen onderscheid maken tussen volken, nationaliteiten of culturen. En dus ook niet gaan denken dat onze eigen cultuur of je eigen nationaliteit beter is, of in Gods ogen waardevoller dan die anderen.

Maar ook binnen je eigen samenleving en cultuur: geen onderscheid maken. Dat leer ik uit een andere tekst uit de Bijbel, Efeze 6. In Efeze 6 geeft Paulus aanwijzingen hoe slaven en heren met elkaar om moeten gaan en dan zegt Paulus tegen de slavenbezitters, tegen de slavenheren (ik citeer Efeze 6, vers 9): 'jullie weten toch dat *jullie* Heer in de hemelen is en dat er bij Hem geen aanzien des persoons is'. Prachtig: daarmee is in één klap alle hoog-laag-denken in de gemeente weggeblazen. In de maatschappij mogen zij dan verschillende posities bekleden – een slaaf is toch echt wat anders als een heer – maar in de gemeente mogen die verschillen niet tellen. Zij hebben namelijk dezelfde HEER! Maar ook het gewone dagelijkse leven wordt getransformeerd, want het gaat er in hun dagelijks leven om dat zij beiden – zowel slaaf als heer – dat zij hun gezamenlijke Heer zullen dienen, dat zij Jezus zullen dienen of zij dat nu doen in hun slavenbestaan of in hun heer-lijk leven.

Nog een tekst over dat God geen onderscheid maakt: 1 Petrus 1, vers 17. In het begin van zijn brief roept Petrus de gemeenteleden op om heilig te leven. Om echt voor God en tot Gods eer te leven. En dan zegt hij in vers 17 vervolgens: *als u Hem als Vader aanroept, Die zonder aanzien des persoons naar ieder werk oordeelt, wandel*

dan in vreze, in ontzag voor de Heere gedurende de tijd van je leven hier op aarde. Hoort u dat? God zal ons gedrag, onze daden, de levenswandel van ieder van ons oordelen. Zonder aanzien des persoons, zonder verschil, zonder uitzonderingen te maken. Jakobus stemt daarin helemaal gelijk met Petrus. Jakobus schrijft (vers 12): *spreek zo en handel zo, als mensen die geoordeeld worden door de wet van de vrijheid.* Op die laatste uitdrukking – wet van de vrijheid – kom ik nog terug, maar we worden dus geoordeeld. Ook wat betreft het onderscheid dat wij maken tussen mensen..., God zal ons ook daar op oordelen.

Nu wordt het hier wel een beetje ingewikkeld. Want we horen hier in de kerk toch steeds dat als wij geloven in de Heere Jezus, dat wij niet bang hoeven te zijn voor het laatste oordeel dat God zal voltrekken? 'Geloof en je zult behouden (gered) worden...' Nu, dat moet u ook echt vasthouden hoor! Maar tegelijkertijd moet dat geloof van ons er wel uitkomen, moet het wel een geloof zijn dat leeft, dat in beweging komt, dat praktisch wordt. Met een alleen 'ik geloof het wel allemaal' komen wij er niet. Geloof zonder daden is dood, zo zegt Jakobus. Het geloof is niet een pakketje overtuigingen dat je veilig moet bewaren, geloven dat is: een houden van Jezus, een leven met God, een verlangen naar Hem, een doen voor Hem... en dat is vaak allemaal gebrekkig bij ons, verre van volmaakt..., maar als wij ons daarbij steeds afstemmen op de Heere Jezus en ons aan Hem overgeven (met alles wat lukt en alles wat steeds weer mislukt) dan hoeven wij niet te twijfelen of wij door het oordeel heen door Hem worden vastgehouden.

Ik zou het eigenlijk zo willen zeggen: als je er heel angstig van wordt dat je straks naar je daden zal worden geoordeeld, vlucht dan naar het kruis, naar Jezus, naar Gods genade. Gods genade is echt genoeg! Niet aan twijfelen! Maar als je geloof wel erg relaxed, simpel, oppervlakkig wordt..., luister dan weer naar die oproep van Petrus: die hemelse Vader van je, die zal straks ook zonder onderscheid uw, jouw en mijn levenswerk oordelen.

Maar dan tenslotte nog iets over God, voordat wij teruggaan naar onszelf...: God maakt geen onderscheid tussen volken..., en ook staat de ene mens niet hoger voor God dan de andere mens... en God oordeelt alle mensen, volkomen eerlijk, zonder onderscheid te maken..., maar... maakt God toch niet stiekem wel een klein beetje onderscheid? Want wat zei Jakobus ook alweer (vers 5): *heeft God de arme mensen van de wereld niet uitverkoren om rijk te zijn in het geloof en erfgenen te zijn van het Koninkrijk dat Hij beloofd heeft aan hen die Hem liefhebben?* Doet God dan niet aan positieve discriminatie? Dat Hij juist de arme mensen voortrekt? 'Zalig zijn de armen, want voor hun is het Koninkrijk der hemelen'. 'De laatsten zullen de eersten worden'... Weet u: ik denk inderdaad dat God de arme mensen – de meest kwetsbare mensen – een bevoorrechte positie geeft. Dat zij inderdaad door Hem naar voren worden gehaald. Maar ik denk niet dat God die mensen belangrijker vindt..., maar dat God hen juist extra in het licht stelt om ervoor te zorgen dat de ongelijkheid wordt opgeheven en dat de kromme situatie wordt rechtgetrokken. Ik moet denken aan de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard, die arbeiders die na werktijd bij de afrekening allemaal hetzelfde loon krijgen. De een had de hele dag gewerkt en de ander maar een uurtje en toch hetzelfde loon. Is dat niet onrechtvaardig?

Nee, alles wordt rechtgetrokken: degene die veel kon werken en degene die bijna geen mogelijkheid had gehad om te werken, de Heer maakte geen onderscheid. Maar Gods geen-onderscheid-maken en de-dingen-rechtzetten en rechtekken kan soms best wel lastig zijn voor ons... Maar het verklaart in ieder geval wel waarom ook van ons wordt gevraagd om juist de meest kwetsbare mensen in het oog te houden, de mensen met de minste kansen... en waarom zij in de gemeente soms extra aandacht behoren te krijgen... Zoals Jakobus heel mooi zijn betoog eindigt (vers 13): 'de barmhartigheid triomfeert over het oordeel'.

Wij hebben nu vanuit dat 'geen onderscheid maken' naar de Heere God gekeken. Om iets over Hem te leren. Hoe Hij ons voorbeeld is in het omgaan met andere volken en nationaliteiten, met andere mensen, met mensen die dichterbij of verder van ons af staan, die leuk of minder leuk zijn. Geen onderscheid maken dus. Wij hebben ook gehoord hoe Hij ons allen zal oordelen naar onze verantwoordelijkheid en of wij barmhartigheid in praktijk hebben gebracht. Ik zou haast nu zeggen: doe het dus gewoon, volg de Heere God, want zo ingewikkeld en vreemd klinkt het toch allemaal niet?

Maar hoe komt het nu dat wij toch geregeld onderscheid maken hè? Dat wij toch zo snel oordelen en rechterwillen-zijn, zoals Jakobus het noemt? Dat je soms op iemand neerkijkt, of dat je juist tegen bepaalde mensen opziet. Hoe komt het dat je de een met meer respect behandelt dan een ander. Dat je eerder naar die een gaat om wat betrokkenheid te tonen, dan de ander? Hoe komt het dat wij toch onderscheid maken? Of je nu op de basisschool zit met de kinderen in je klas, of op de middelbare school waar de een er zo uitziet en die ander zo kansloos is..., of op je werk? Of aan tafel in het restaurant van het woonzorgcentrum: je maakt toch eerder een praatje met die gezellige vrouw, dan met die man die ook nog eens zo loopt te knoeien met het eten? Hoe komt het toch dat wij dat doen dat onderscheid maken?

Weet u wat het volgens mij vaak is? Dat die ene persoon ons iets kan geven, wat een andere persoon niet kan geven. De een geeft je wat, dat ander kost alleen maar tijd of energie voor je gevoel. Daarom maken wij soms onderscheid. ... Weet u wat het is? Dat die ene persoon ervoor zorgt dat wijzelf wat groeien in het contact met hem of haar, en dat wij ons voor die andere persoon misschien zelfs een beetje schamen en daarom wat links laten liggen. Stiekem hè, zit er heel veel zoeken-naar-jezelf bij als je omgaat met mensen die goed in de markt liggen, als je ervan groeit om interessante vrienden te hebben en veel contacten. ... Weet u wat het volgens mij vaak ook is: onzekerheid. Hoe meer onzeker je bent, hoe sneller je een oordeel hebt over anderen. Hoe onoverzichtelijker het leven voor je wordt, hoe meer je geneigd bent om in hokjes en vakjes te denken en zondebokken aan te wijzen om zodoende niet naar jezelf te hoeven kijken.

Ik denk dat dit het soms ook is waarom wij in de kerk zo druk zijn met waarschuwen tegen LHBTIQ+. Ik zeg niet dat wij daar niet voorzichtig in moeten zijn hoor! Ik zie er best wel wat zorgelijke dingen in, zo meen ik met enige voorzichtigheid te zeggen. Maar volgens mij maakt het ons vaak gewoon onzeker en zijn daarom sommige mensen zo stellig. Totdat het iemand uit je gezin betreft, dan worden wij vaak genuan-ceerder... Maar dat is nu precies wat Jakobus met zijn voorbeeld aangaf: als het

iemand betreft die wij belangrijk vinden, dan doen wij er alles voor..., maar als het iemand is die wij gewoon anders vinden en minder interessant, dan staan wij op een afstandje hun hun plek te wijzen. Laten wij ons soms gewoon niet leiden door onze onzekerheid, ons zoeken naar onszelf en beves-tiging van onszelf en maken wij daarom onderscheid?

Ik vind het daarom zo heel mooi dat Jakobus het meerdere keren in zijn brief heeft over *de wet van de vrijheid*. (Ik zou nog op deze term terugkomen). Eigenlijk hebben al die redenen om onderscheid te maken tussen mensen te maken met onvrijheid. Vanwege je eigen onzekerheid maak je onderscheid en deel je heel snel mensen in in hokjes en vakjes. Vanwege je zoeken naar jezelf voelt het heerlijk om met interessante personen om te gaan in je klas of in de kerk of waar dan ook. Vanwege je druk zijn met jezelf ga je liever om met mensen die je wat geven, dan mensen waar je energie in moet steken en waar je weinig van terugkrijgt. Eigenlijk heb je dus een probleem met jezelf. En daardoor ook met God Die je zal oordelen. Maar God wil je juist vrijmaken! Dat is het Evangelie. God maakt vrij. Jezus heeft ons vrijheid gebracht. Vrijheid van de zonden en de schuld. Vrij van onszelf. Vrij van onze onzekerheid, vrij van ons zoeken naar onszelf en vast willen houden aan onszelf. Jakobus heeft het daarom over de Wet van de vrijheid. God heeft je niet allemaal regeltjes gegeven, waaraan je moet voldoen. Allemaal eisen hoe je om moet gaan met anderen, hoe je mensen gelijk moet behandelen enzovoort. Nee: God wil je vrijmaken. En die regels, die opdrachten die Jakobus hier in zijn brief uitlegt, zijn niet bedoeld om ons leven zwaar te maken, maar om ons juist te verlichten. Om ons bij die prachtige vrijheid te houden, die vrijheid in Christus!

Als je daarom bij jezelf weer merkt dat je onderscheid aan het maken bent, vraag je jezelf dan eens af: waar komt dit nu vandaan? Waarom heb ik dit nodig? Heb ik wel echt de vrijheid en de vreugde in de redding en bevrijding van de Heere Jezus gevonden, of moet ik daar weer eerst naar terug?

'Maak geen onderscheid tussen mensen', dat had ook gewoon een slogan van de overheid kunnen zijn of van een of andere protestbeweging, zo begon ik. Maar als je dieper naar deze opdracht kijkt, dan heeft dit juist heel veel met je geloof in God te maken, met de God Die geen onderscheid maakt in mensen en ook niet in Zijn oordeel over mensen. God houdt niet van discriminatie. God houdt niet van veroordelen en afwijzen en ook niet van voortrekken en voorkeursbehandelingen. God houdt van mensen. En Zijn liefde is zo wonderlijk..., zo ingewikkeld voor ons soms ook..., haast onrechtvaardig barmhartig... Ga steeds weer terug naar die wonderlijke, genadevolle liefde... en bedenk vervolgens hoe je deze week zult omgaan met de mensen die op je pad komen en de situaties waarin je je beweegt. Maak geen onderscheid.